

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

JULIANE KOKOTT

22 päivänä maaliskuuta 2018¹

Asia C-390/17 P

**Irit Azoulay,
Andrew Boreham,
Mirja Bouchard ja
Darren Neville
vastaan**

Euroopan parlamentti

Muutoksenhaku – Henkilöstö – Palkkaus – Perhelisät – Koulutuslisä – Kieltäytyminen korvaamasta koulutuksesta aiheutuvia kuluja – Koulutuksesta aiheutuvien kulujen käsitteen itsenäinen tulkinta – Henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 3 artiklan 1 kohta

I. Johdanto

1. Samalla tavoin kuin tietyt jäsenvaltiot toteuttavat perhepolitiikkaa, joka sisältää rahamääräisiä suorituksia, myös Euroopan unionin toimielimet myöntävät perhelisiä henkilöstölle. Perhelisiä ovat kotitalouslisä, jota maksetaan virkamiehelle, jolla on perhe huollettavana, ja jota korotetaan jokaisesta hänen huollettavanaan olevasta lapsesta maksettavalla lisällä, sekä koulutuslisä, joka on tarkoitettu kattamaan koulutuksesta aiheutuvat kulut, joita virkamiehelle syntyy sen vuoksi, että hänen lapsensa opiskelee jossain oppilaitoksessa. Asianosaiset ovat nyt käsiteltävässä asiassa eri mieltä viimeksi mainitun lisän myöntämisedellytyksistä.

2. Edellytyksiä, joiden on täyttyttävä koulutuslisän saamiseksi, muutettiin Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen uudistamisen yhteydessä vuonna 2004. Tämä lisä maksettiin aikaisemmin² peruskoulun ja keskiasteen oppilaitoksen osalta virkamiehelle riippumatta siitä, mitä oppilaitosta hänen lapsensa kävi, kun taas henkilöstösääntöjen uudistamisen myötä otettiin käyttöön edellytys, jonka mukaan oppilaitoksen on oltava maksullinen, jotta oikeus lisään syntyy.³ Tavoitteena oli saattaa ”koulutuslisä – tulevaisuudessa – vastaamaan paremmin todellisia kuluja”.⁴

3. Euroopan parlamentti epäsi valittajilta vuonna 2015 heidän hakemansa koulutuslisän – vaikka sitä oli maksettu heille aikaisempina vuosina – sillä perusteella, että valittajien lapset eivät käyneet maksullista oppilaitosta. Valittajat arvioivat, että heillä on edelleen oikeus koulutuslisään.

¹ Alkuperäinen kieli: ranska.

² Lisä maksettiin kiinteämääräisenä. Lisä poistettiin asteittain siihen oikeutetuilta virkamiehiltä viiden vuoden jakson aikana (henkilöstösääntöjen liitteessä XIII oleva 16 artikla, sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen muuttamisesta 22.3.2004 annetulla neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 723/2004 (EUVL 2004 L 124, s. 84)).

³ Henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 3 artiklan 1 kohta, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 723/2004. Maksullisuutta koskevaa edellytystä ei sitä vastoin sovelleta silloin, kun oppilaitos on *korkeakoulu* (tai yliopisto); koulutuslisä suoritetaan tällöin kiinteämääräisenä kuukausittain maksettavana korvauksena, jonka summa vastaa enimmäismäärää.

⁴ Asetuksen N:o 723/2004 johdanto-osan 26 perustelukappale.

4. Tämä näkemys perustuu siihen erityiseen tapaan, jolla asianomaiset oppilaitokset pyysivät valittajilta taloudellista osallistumista. Paikallisviranomaiset näet rahoittavat näiden oppilaitosten toimintaa, minkä vuoksi ne ovat Belgian perustuslain mukaan velvollisia tarjoamaan maksutonta opetusta.⁵ Kyseessä olevat oppilaitokset turvautuvat rahoituksensa varmistamiseksi kuitenkin myös voittoa tavoittelemattomiin yhdistyksiin, jotka ovat sidoksissa niihin ja joille oppilaiden vanhempia kehoitetaan suorittamaan maksu. Valittajat vaativat tämän maksun korvaamista koulutuslisänä.

5. Nyt käsiteltävässä henkilöstöasiassa, joka on ensimmäisiä unionin tuomioistuimen muutoksenhaussa käsittelemiä asioita sen jälkeen kun virkamiestuomioistuin lakkautettiin ja sen toimivalta palautettiin unionin yleiselle tuomioistuimelle, unionin tuomioistuimen on ratkaistava, katsoiko unionin yleinen tuomioistuin perustellusti, että koulutuslisällä ei voitu kattaa tällaista maksua.

II. Asiaa koskeva lainsäädäntö

6. Nyt käsiteltävää asiaa koskeva oikeudellinen kehys määritetään Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt)⁶ seuraavissa säännöksissä.

7. Henkilöstösääntöjen 67 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti perhelisiin, joihin virkamiehellä on oikeus palkan yhteydessä, kuuluu koulutuslisä.

8. Henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevassa 3 artiklan 1 kohdassa täsmennetään edellytykset, joiden täytyessä oikeus koulutuslisään syntyy:

”Virkamies saa yleisissä täytäntöönpanosäännöksissä vahvistetuista edellytyksistä kustakin – – huollettavanaan olevasta vähintään 5-vuotiaasta lapsesta, joka saa säännöllisesti ja täysipäiväisesti opetusta maksullisessa peruskoulussa tai keskiasteen oppilaitoksessa taikka korkeakoulussa, koulutuslisä, joka on tarkoitettu kattamaan virkamiehelle koulutuksesta aiheutuvat kulut, kuitenkin enintään 260,95 euroa⁷ kuukaudessa. Maksullisen koulun käyntiä koskevaa edellytystä ei kuitenkaan sovelleta koulumatkakulujen korvaamiseen.

– –”

9. Parlamentti hyväksyi 18.5.2004 henkilöstösääntöjen 110 artiklan nojalla henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevassa 3 artiklassa tarkoitetun koulutuslisän myöntämistä koskevat yleiset täytäntöönpanosäännökset (jäljempänä yleiset täytäntöönpanosäännökset).⁸ Yleisten täytäntöönpanosäännösten 1 artiklassa erotetaan toisistaan kiinteämääräinen koulutuslisä A, jota maksetaan alle 5-vuotiaista lapsista tai lapsista, jotka eivät ole vielä peruskoulussa, ja koulutuslisä B. Yleisten täytäntöönpanosäännösten 3 artiklassa säädetään viimeksi mainitun lisän osalta seuraavaa:

”Koulutuslisä B kattaa henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä ja kolmannessa alakohdassa säädettyjen enimmäismäärien rajoissa

a) oppilaitoksen ilmoittautumis- ja lukukausimaksut

b) matkakulut

ja sen ulkopuolelle jäävät kaikki muut kulut, ja muun muassa

⁵ Belgian perustuslain 24 §:n 3 momentti.

⁶ Sellaisena kuin niitä sovelletaan 1.1.2014 alkaen.

⁷ Tätä määrää sovellettiin tosiseikkojen tapahtuma-aikana. Lisä on tällä hetkellä suuruudeltaan 273,60 euroa.

⁸ Päivänä, jona unionin yleinen tuomioistuin antoi valituksenalaisen tuomion, sovellettiin tätä versiota. Tällä hetkellä voimassa oleva versio hyväksyttiin 18.11.2016; sen 5 artiklassa, jonka otsikko on ”Koulutuslisä”, toistetaan aikaisemman 3 artiklan sanamuoto.

- pakolliset kulut, kuten kirjojen, koulutarvikkeiden ja urheiluvälineiden hankintakulut, koululaisen vakuutusmaksut ja sairauskulut, koemaksut, yhteisistä koulutoiminnan ulkopuolisista toiminnoista aiheutuneet kulut (kuten retket, vierailut, luokkaretket, urheiluleirit ym.) sekä muut kyseisen oppilaitoksen opetusohjelmaan osallistumiseen liittyvät kulut
- lapsen osallistumisesta hiihto-, ranta- tai ulkoilumatkoille tai vastaaviin toimintoihin aiheutuvat kulut.”

III. Asian tausta ja asian käsittely unionin yleisessä tuomioistuimessa

10. Muutoksenhakijat (jäljempänä valittajat) ovat Euroopan parlamentin väliaikaisia toimihenkilöitä ja virkamiehiä, jotka asuvat Belgiassa. Heidän lapsensa opiskelevat oppilaitoksissa,⁹ joille on yhteistä, että Belgian ranskankielinen yhteisö rahoittaa niiden toimintaa, mutta ei kokonaan. Molemmilla asianomaisilla laitoksilla on myös omia varoja, joita niille antavat muun muassa voittoa tavoittelemattomat yhdistykset (jäljempänä yhdistykset), joille oppilaiden vanhempia pyydetään suorittamaan maksu.

11. Parlamentti korvasi lukuvuoteen 2013/2014 saakka, kyseinen lukuvuosi mukaan luettuna, yhdistyksille suoritetun maksun koulutuksista aiheutuneina kuluina säädettyyn enimmäismäärään saakka niille valittajille, joiden lapset opiskelivat jo näissä oppilaitoksissa. Parlamentti hylkäsi 24.4.2015 valittajien yhdistyksille lukuvuodelta 2014/2015 suorittamaa maksua koskevat korvaushakemukset sillä perusteella, että henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 3 artiklan 1 kohdassa asetetut edellytykset eivät täyttyneet (jäljempänä hylkäyspäätökset). Parlamentin mukaan kyseiset kaksi koulua eivät olleet tässä säännöksessä tarkoitettuja maksullisia oppilaitoksia, sillä valittajien yhdistyksille suorittamat valinnaiset maksut eivät kuuluneet maksuttoman pakollisen opetuksen piiriin sellaisena kuin siitä on säädetty Belgian lainsäädännössä.

12. Vaikka myös valittajien näistä päätöksistä tekemät valitukset hylättiin 17. ja 19.11.2015, parlamentti päätti kuitenkin myöntää valittajille poikkeuksellisesti koulutuslisän lukuvuodelle 2014/2015 mutta olla myöntämättä niitä enää tuleville lukuvuosille koulunkäynnistä asianomaisissa laitoksissa.

13. Valittajat vaativat 17.2.2016 parlamentin hylkäämispäätösten kumoamista, lukuun ottamatta kuitenkin koulutuslisän myöntämistä poikkeuksellisesti lukuvuodelle 2014/2015, ja parlamentin velvoittamista suorittamaan heille koulutuslisän lukuvuodelta 2015/2016. Valittajat vetosivat kanteensa tueksi kolmeen perusteeseen, jotka koskivat ensinnäkin henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 3 artiklan 1 kohdan rikkomista ja ilmeistä arviointivirhettä, toiseksi luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista ja kolmanneksi yhdenvertaisen kohtelun ja hyvän hallinnon periaatteiden loukkaamista.

14. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi 28.4.2017 antamallaan tuomiolla (jäljempänä valituksenalainen tuomio)¹⁰ kaikki nämä perusteet ja näin ollen myös hylkäämispäätösten kumoamista koskevat vaatimukset. Tämän hylkäämistuomion perusteella se totesi, että lausunnon antaminen vaatimuksista, joiden mukaan parlamentti olisi pitänyt velvoittaa suorittamaan valittajille koulutuslisä lukuvuodelta 2015/2016, raukesi.

⁹ Kyseessä ovat Athénée Ganenou Brysselissä (Belgia) ja École internationale Le Verseau Biergesissä (Belgia). Ensin mainittu on tunnustuksellinen koulu, jonka opetukseen kuuluu Belgian ranskankielisen yhteisön opetussuunnitelman lisäksi heprean kielen, juutalaisuuden historian, raamatun ja englannin kielen opetusta useita tunteja viikossa ala-asteesta lähtien. Jälkimmäinen on tunnustukseton koulu, jossa opetusta antavat esikoulutasosta lähtien ranskaksi ja englanniksi opettajat, jotka puhuvat näitä kieliä äidinkielenään.

¹⁰ Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 28.4.2017, Azoulay ym. v. parlamentti (T-580/16, EU:T:2017:291).

IV. Asian käsittely unionin tuomioistuimessa ja asianosaisten vaatimukset

15. Valittajat hakivat 28.6.2017 päivätyllä kirjelmällä yhdessä muutosta unionin yleisen tuomioistuimen tuomioon.

16. Valittajat vaativat unionin tuomioistuinta

- kumoamaan valituksenalaisen tuomion
- hyväksymään vaatimukset, jotka he esittivät ensimmäisessä oikeusasteessa asiassa T-580/16¹¹ ja
- velvoittamaan vastapuolen korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut.

17. Parlamentti vaatii unionin tuomioistuinta

- hylkäämään valituksen perusteettomana ja
- velvoittamaan valittajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

18. Valitus on käsitelty unionin tuomioistuimessa kirjallisessa menettelyssä.

V. Oikeudellinen arviointi

19. Valittajat katsovat, että valituksenalaista tuomiota rasittavat useat oikeudelliset virheet, erityisesti tosiseikkojen ottaminen vääristyneellä tavalla huomioon ja perustelujen puuttuminen. Valittajat katsovat erityisesti, että unionin yleinen tuomioistuin teki ensinnäkin oikeudellisen virheen ja otti tosiseikat huomioon vääristyneellä tavalla hylätessään unionin oikeusjärjestyksen mukaisen ”koulutuksesta aiheutuvien kulujen” käsitteen itsenäisen ja yhdenmukaisen tulkinnan.¹² Toiseksi valittajat katsovat, että unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisessa tuomiossa esittämiä toteamuksia rasittaa tosiseikaston paikkansapitämättömyys.¹³ Kolmanneksi unionin yleinen tuomioistuin teki heidän mielestään oikeudellisen virheen tulkitessaan valituksen ja kanteen vastaavuutta koskevaan sääntöön liittyvää sovellettavaa vakiintunutta oikeuskäytäntöä.¹⁴ Lopuksi he katsovat unionin yleisen tuomioistuimen laiminlyöneen perusteluvelvollisuutensa vastatessaan kanneperusteeseen, joka koski yhdenvertaista kohtelua ja hyvää hallintoa koskevia periaatteita.¹⁵

A. Tutkittavaksi ottaminen

20. Todettakoon, että valittajat vaativat unionin yleisessä tuomioistuimessa koulutuksesta aiheutuvia kuluja lukuvuodelta 2014/2015 koskevien hakemustensa hylkäämisestä tehtyjen päätösten kumoamista. Parlamentti kuitenkin myönsi heille poikkeuksellisesti koulutuslisän tälle kyseiselle lukuvuodelle heidän valitustensa hylkäämisestä tehdyissä päätöksissä, joiden kumoamista valittajat niin ikään vaativat tätä seikkaa lukuun ottamatta. Valittajille siis myönnettiin hakemuksen kohteena ollut lisä.

21. Myöhempien lukuvuosien osalta parlamentti täsmensi valitusten hylkäämistä koskevilla päätöksissään ainoastaan, että tulevana lukuvuosina valittajille ei enää myönnettäisi koulutuslisää.¹⁶

11 Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 28.4.2017, Azoulay ym. v. parlamentti (T-580/16, EU:T:2017:291).

12 Tämä väite koskee valituksenalaisen tuomion 31–36, 38 ja 40 kohtaa.

13 Tämä väite koskee valituksenalaisen tuomion 45 ja 46 kohtaa.

14 Tämä väite koskee valituksenalaisen tuomion 47 kohtaa.

15 Tämä väite koskee valituksenalaisen tuomion 55 ja 56 kohtaa.

16 Niin kauan kuin asianomaiset oppilaitokset eivät täyttäisi säädettyjä koulutuslisän myöntämisedellytyksiä.

22. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että valitusten hylkäämispäätöksillä ei ollut itsenäistä sisältöä ja että sen käsiteltävänä oleva kanne kohdistui siis vain lukuvuoteen 2014/2015 liittyneisiin hylkäämispäätöksiin.¹⁷ Valittajat eivät arvostelleet tätä seikkaa valituksessaan.

23. Siltä osin kuin on kyse erityisesti lukuvuodesta 2015/2016, valittajat vaativat unionin yleisessä tuomioistuimessa lisäksi parlamentin velvoittamista maksamaan koulutuslisä kyseiseltä lukuvuodelta. Parlamentti korosti unionin yleisessä tuomioistuimessa, että tämä vaatimus oli jätettävä tutkimatta, sillä hallinto oli myöntänyt koulutuslisän vain yhdelle lukuvuodelle ja että valittajien olisi pitänyt turvautua hallinnolliseen menettelyyn ennen kanteensa nostamista.¹⁸

24. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että kun otetaan huomioon (lukuvuotta 2014/2015 koskevista) hylkäämispäätöksistä esitettyjen kumoamisvaatimusten hylkääminen, lausunnon antaminen lukuvuotta 2015/2016 koskevasta vaatimuksesta raukesi.¹⁹ Valittajat eivät arvostelleet tätäkään seikkaa valituksessaan.

25. Näissä olosuhteissa ja siinä tapauksessa, että unionin tuomioistuin katsoo aiheelliseksi tutkia viran puolesta, täytyikö kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen oikeussuojan tarpeeseen liittyvä edellytys unionin yleisessä tuomioistuimessa,²⁰ olen sitä mieltä, että valittajilla on oikeussuojan tarve lukuvuotta 2014/2015 koskevien hylkäämispäätösten osalta, mikä riittää siihen, että kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset täyttyvät. Heille tosin myönnettiin koulutuslisä kyseiselle lukuvuodelle. Mutta vaikka valittajille siis tosiasiallisesti maksettiin korvaus, tämä johtui vain parlamentin poikkeuksellisesti tekemästä toimenpiteestä, jolla haluttiin korvata heidän hakemustensa liian pitkä käsittelyaika.²¹ Päätöksiä, joilla hylättiin heidän vaatimuksensa ja jotka sisältävät hallinnon esittämän heitä koskevan lopullisen kannanoton, ei kuitenkaan kumottu, ja niissä määritetään heidän oikeutensa. Valittajilla säilyy siten oikeussuojan tarve näitä päätöksiä vastaan, sillä niillä evätään heiltä oikeus koulutuslisään ja ne ovat siten heille vastaisia.

26. Parlamentti ei ole kiistänyt valituksen tutkittavaksi ottamisen edellytysten täyttymistä, enkä näe syytä vedota sen tutkittavaksi ottamisen edellytysten puuttumiseen viran puolesta.

B. Ensimmäinen valitusperuste, joka koskee oikeudellista virhettä ja tosiseikkojen vääristämistä koulutuksesta aiheutuvien kulujen käsitteen tulkitsemisessa

1. Koulutuksesta aiheutuvien kulujen käsitteen itsenäinen tulkinta

27. Valittajat arvostelevat unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se ei tulkinnut itsenäisesti ja yhdenmukaisesti unionin oikeusjärjestyksen ”koulutuksesta aiheutuvien kulujen” käsitettä. He vetoavat unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, jonka nojalla henkilöstösääntöjen 1 a artiklan mukaan virkamiehillä on oikeus tasa-arvoiseen kohteluun henkilöstösääntöjä sovellettaessa, mikä edellyttää sitä, että niitä on tulkittava yleensä itsenäisesti ja yhtenäisesti koko unionissa. Tässä tulkinnassa on otettava huomioon säännöksen asiayhteys ja kyseisellä lainsäädännöllä tavoiteltu päämäärä.²²

¹⁷ Valituksenalaisen tuomion 12 kohta.

¹⁸ Parlamentin unionin yleisessä tuomioistuimessa esittämän vastinekirjelmän 68–74 kohta.

¹⁹ Valituksenalaisen tuomion 65 kohta.

²⁰ Ks. unionin tuomioistuimen toimivallasta ottaa unionin yleisessä tuomioistuimessa esitetyn kanteen tutkimisedellytysten puuttuminen esiin ensi kertaa muutoksenhakumenettelyn vaiheessa unionin tuomioistuimen tuomio 23.4.2009, Sahlstedt ym. v. komissio (C-362/06 P, EU:C:2009:243, 22 kohta).

²¹ Parlamentin unionin yleisessä tuomioistuimessa esittämän vastinekirjelmän 66 ja 67 kohta.

²² Valittajat siteeraavat tässä yhteydessä unionin tuomioistuimen 15.10.2015 antamaa tuomiota Axa Belgium (C-494/14, EU:C:2015:692, 21 ja 24 kohta).

28. Valittajat nojautuvat erityisesti koulutuksesta aiheutuvien kulujen osalta tuomioon Bovagnet v. komissio vedotessaan siihen, että korvauksen yhteydessä tämän käsitteen sisältö ei voi olla riippuvainen kansallisella tasolla olemassa olevista nimityksistä tai luokitteluista, vaan merkitystä on ainoastaan korvattavien menojen luonteella ja tekijöillä, joista ne muodostuvat.²³ Valittajien mukaan unionin yleinen tuomioistuim tulkitsee tätä käsitettä Belgian lainsäädännön valossa.

29. Valittajien perustelut eivät vakuuta. Katson parlamentin tavoin, että unionin yleinen tuomioistuim tulkitsee itsenäisesti ”koulutuksesta aiheutuvien kulujen” käsitettä ja otti tulkinnassa huomioon koulutuslisän tarkoituksen ilman, että tulkinta riippuisi kansallisella tasolla omaksutuista luokitteluista.

30. Unionin yleinen tuomioistuim määrittelee siten valituksenalaisen tuomion 30 kohdassa korvattavat ”koulutuksesta aiheutuvat kulut” siten, että ne kattavat sekä kulut, jotka mahdollistavat oppilaan pääsyn oppilaitokseen (ilmoittautumismaksu) että kulut, jotka mahdollistavat oppilaalle opetuksen seuraamisen ja oppilaitoksen opetukseen osallistumisen (lukukausimaksu).

31. Tässä määritelmässä toistetaan määritelmä, jonka virkamiestuomioistuim omaksui tuomiossa Bovagnet v. komissio,²⁴ jonka tosiseikat liittyivät toiseen kansalliseen asiayhteyteen, koska asianomainen oppilaitos sijaitsi Luxemburgissa.

32. Tutkiessaan, olivatko valittajille aiheutuneet kulut tuomiossa Bovagnet v. komissio²⁵ tarkoitettuja ilmoittautumismaksuja ja lukukausimaksuja, unionin yleinen tuomioistuim totesi valituksenalaisen tuomion 31 ja 32 kohdassa, että ilmoittautuminen kyseisiin oppilaitoksiin ja osallistuminen niissä annettavaan opetukseen eivät edellyttäneet ilmoittautumis- ja lukukausimaksut kattavan rahamäärän maksamista. Siitä, että pyydettyä maksua ei maksettu yhdistyksille, ei myöskään ollut seurauksena, että oppilaan ilmoittautuminen olisi hylätty tai että hänet olisi erotettu koulusta. Toisin sanoen oppilaitokset *eivät vaatineet* rahasumman maksamista, jotta lapsilla olisi mahdollisuus päästä oppilaiksi ja osallistua niiden tarjoamaan opetukseen, eivätkä vanhemmat olleet *velvollisia* maksamaan kuluja. Unionin yleinen tuomioistuim päätteli tästä, että valittajille aiheutuneita kuluja ei voitu pitää koulutuksesta aiheutuvina kuluina.

33. Unionin yleinen tuomioistuim tulkitsee siten henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja koulutuksesta aiheutuvia kuluja siten, että niiden piti olla virkamiehelle *pakollisia*, jotta hän voisi ilmoittaa lapsensa tiettyyn oppilaitokseen ja jotta lapsi voisi osallistua siellä tarjottuun opetukseen.

34. Tämä edellytys asetettiin jo tuomiossa Bovagnet v. komissio. Korvattavat kulut määriteltiin siinä kuluiksi, jotka ovat edellytyksenä sille, että oppilas ylipäänsä hyväksytään kouluun ja opinto-ohjelmaansa eli opiskelemaan, ja joiden suorittaminen on siten pakollista.²⁶

35. Tämä tulkinta vastaa henkilöstösääntöjen vaatimuksia. Kuten parlamentti näet muistuttaa, unionin oikeussääntöjä, jotka antavat oikeuden rahallisiin suorituksiin, on tulkittava suppeasti.²⁷

23 Virkamiestuomioistuimen tuomio 8.9.2011, Bovagnet v. komissio (F-89/10, EU:F:2011:129, 22 kohta).

24 Virkamiestuomioistuimen tuomio 8.9.2011, Bovagnet v. komissio (F-89/10, EU:F:2011:129, 23 kohta).

25 Virkamiestuomioistuimen tuomio 8.9.2011, Bovagnet v. komissio (F-89/10, EU:F:2011:129, 23 kohta).

26 Virkamiestuomioistuimen tuomio 8.9.2011, Bovagnet v. komissio (F-89/10, EU:F:2011:129, 26 ja 27 kohta).

27 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 30.11.1994, Dornonville de la Cour v. komissio (T-498/93, EU:T:1994:278, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja virkamiestuomioistuimen tuomio 30.6.2015, Petsch v. komissio (F-124/14, EU:F:2015:69, 33 kohta).

36. Virkamiehen valinnaisesti ja vapaaehtoisesti maksaman maksun korvaaminen ei vastaisi tätä suppean tulkinnan vaatimusta. Tämä olisi lisäksi vastoin lainsäätäjän toivetta, sillä henkilöstösääntöjen uudistamisen yhteydessä vuonna 2004 tämä asetti kulujen korvaamisen edellytykseksi sen, että lapsi opiskelee maksullisessa oppilaitoksessa,²⁸ ja kumosi virkamiehille maksetun kiinteämääräisen koulutuslisän.²⁹ Näin ollen henkilöstösäännöissä ei anneta mahdollisuutta pitää koulutuslisää palkan lisänä, jonka virkamies voisi käyttää vapaasti, muun muassa suorittamalla vapaaehtoisia maksuja tai lahjoituksia.

37. Unionin yleinen tuomioistuin ei tulkinnut ”koulutuksesta aiheutuvien kulujen” käsitettä Belgian lainsäädännön mukaisesti. Vaikka se mainitsee³⁰ Belgian ranskankielisen yhteisön kansallisen soveltamisohjeen, jonka otsikko on ”Pakollisen opetuksen maksuttomuus”,³¹ se on vain indisio, jolla se tukee toteamusta, jota valittajat eivät ole kiistäneet ja jonka mukaan oppilaitokset eivät edellyttäneet heidän maksavan ilmoittautumis- ja lukukausimaksuja. Unionin yleinen tuomioistuin näet toteaa, että tässä soveltamisohjeessa, jota sovelletaan kyseessä oleviin oppilaitoksiin, todetaan, että tukea saava oppilaitos ei voi asettaa kirjautumisen edellytykseksi tietyn rahasumman maksamista ja että sellaisten maksujen maksamatta jättämisestä, joita laitos saattaa vaatia,³² ei voi aiheutua seurauksia asianomaisen oppilaan opiskelulle oppilaitoksessa.

38. Ratkaistakseen, onko valittajien korvattavaksi vaatimien maksujen maksaminen edellytys heidän lastensa hyväksymiselle asianomaisiin oppilaitoksiin, unionin yleinen tuomioistuin viittasi siis Belgian lainsäädäntöön merkityksellisenä indisiona eikä ratkaisevana perusteena,³³ mitä kuvaa adverbien ”lisäksi” käyttö.³⁴

39. Valittajat katsovat, että unionin yleisen tuomioistuimen omaksuma suppea tulkinta merkitsee sitä, että koulutuksesta aiheutuvien kulujen korvaaminen riippuu jäsenvaltioiden eri koulutusjärjestelmistä.

40. Väite on virheellinen. Se, mikä saattaa vaihdella jäsenvaltiosta toiseen tai oppilaitoksesta toiseen, ei ole koulutuksesta aiheutuvien kulujen korvaaminen vaan ylipäänsä korvattavien koulutuksesta aiheutuvien kulujen olemassaolo ja niiden määrä.

41. Jos siis oppilaitos asettaa oppilaan ilmoittautumisen ja opetukseen osallistumisen edellytykseksi maksujen suorittamisen, näiden maksujen luonne ja tekijät, joista ne muodostuvat, määrittävät niiden korvattavuuden tuomion *Bovagnet v. komissio*³⁵ mukaisesti niiden nimityksistä tai kansallisista luokitteluista riippumatta. Jos oppilaitos ei sitä vastoin aseta oppilaan ilmoittautumisen ja opetukseen osallistumisen edellytykseksi maksujen suorittamista millään perusteella, asianomaiselle virkamiehelle ei voida perustellusti myöntää koulutuslisää.

42. Valittajat katsovat tämän jälkeen, että itsenäisessä tulkinnassa olisi pitänyt ottaa huomioon, että ilman maksuja, joita heitä kehoitetaan suorittamaan, asianomaiset laitokset eivät kykenisi rahoittamaan sitä nimenomaista opetusta, johon valittajat ovat halunneet lapsensa ilmoittaa. Maksut ovat siten valittajien mukaan kuluja, joita heille on tosiasiallisesti aiheutunut heidän lastensa koulutuksesta.

28 Siinä tapauksessa, että asianomainen käy ala- tai yläastetta.

29 Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 2 kohta.

30 Ks. valituksenalaisen tuomion 31, 33 ja 36 kohta, jotka ovat nimenomaisesti valittajien arvostelun kohteena.

31 29.8.2013 päivätty soveltamisohje nro 4516.

32 Kuten uimahallikäynneistä ja kulttuuri- ja urheilutoiminnasta aiheutuneet kulut.

33 Ks. ”perusasteen opetuksen” käsitteestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 29.6.2004, *Hivonnet v. neuvosto* (T-188/03, EU:T:2004:194, 28 kohta) ja ”koulutuksesta aiheutuvien kulujen” käsitteen osalta virkamiestuomioistuimen tuomio 8.9.2011, *Bovagnet v. komissio* (F-89/10, EU:F:2011:129, 21 kohta).

34 ”Kuten soveltamisohjeesta nro 4516 käy lisäksi ilmi – –” (valituksenalaisen tuomion 31 kohta); ”– – mikä vahvistetaan lisäksi soveltamisohjeessa nro 4516” (valituksenalaisen tuomion 36 kohta).

35 Virkamiestuomioistuimen tuomio 8.9.2011, *Bovagnet v. komissio* (F-89/10, EU:F:2011:129, 22 ja 23 kohta).

43. Kun unionin yleinen tuomioistuin totesi, että koulutuksesta aiheutuvat kulut eivät kata kaikkia koulutuksesta tosiasiallisesti aiheutuvia kuluja vaan ainoastaan ne, joita oppilaitos vaatii ilmoittautumis- ja lukukausimaksuina, se kuitenkin tulkitsi tätä käsitettä henkilöstösääntöjen sovellettavien säännösten sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti.

44. Valittajat katsovat lopuksi, että kun unionin yleinen tuomioistuin rinnasti suoritettut maksut valituksenalaisen tuomion 40 kohdassa yleisten täytöntöönpanosäännösten 3 artiklassa tarkoitettuihin ”muihin kuluihin”, se rajoitti huomattavasti ”koulutuksesta aiheutuvien kulujen” itsenäistä ja henkilöstösääntöjen mukaista käsitettä. Valittajien mukaan unionin yleinen tuomioistuin katsoi suoritettujen maksujen kuuluvan ryhmään ”muut kulut” pelkästään siitä syystä, että ne eivät liittyneet Belgian viralliseen opetusohjelmaan.

45. En tulkitse unionin yleisen tuomioistuimen tuomiota tällä tavoin. Sen jälkeen kun unionin yleinen tuomioistuin totesi edellä³⁶ esitetystä syystä, että suoritettut maksut eivät kuuluneet koulutuksesta aiheutuviin korvattaviin kuluihin, se luokitteli ne poissulkemisen avulla jäännösryhmään ”kaikki muut kulut”, jotka eivät ole korvattavia. Koska tähän ryhmään kuuluvien tapausten luettelo ei ole tyhjentävä, unionin yleinen tuomioistuin saattoi perustellusti pitää niitä ”muina kyseisen oppilaitoksen opetushankkeeseen osallistumiseen liittyvinä kuluina”.³⁷

46. Tämä väite on siis hylättävä.

2. Tosiseikkojen vääristäminen

47. Valittajat väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin vääristi tosiseikkoja todetessaan valituksenalaisen tuomion 31 kohdassa, että koulumaksujen periminen yhdistysten toimesta ei olisi Belgian lainsäädännön mukaista.

48. Tässä yhteydessä tällainen vääristyminen on tapahtunut, jos ilman uusia seikkoja on selvää, että olemassa olevia seikkoja arvioitiin ilmeisen virheellisellä tavalla.³⁸

49. Käsiteltävässä asiassa tällaista kansallisen lainsäädännön vääristämistä ei ole näytetty toteen, koska valittajat eivät ole osoittaneet, että riidanalainen soveltamisohje ei ollut sitova tai että unionin yleinen tuomioistuin olisi tehnyt arvioinnin, joka on ilmeisellä tavalla ristiriidassa sen sisällön kanssa. He eivät ole etenkaan osoittaneet perustelujensa tueksi, että oppilaitoksilla tai yhdistyksillä olisi lupa periä maksuja, jotka liittyvät näiden oppilaitosten erityiseen pedagogiseen hankkeeseen.

50. Myös tämä väite on siis hylättävä.

51. Ensimmäinen valitusperuste on näin ollen kokonaisuudessaan perusteeton.

³⁶ Tämän ratkaisuehdotuksen 32–36 kohta.

³⁷ Ks. valituksenalaisen tuomion 40 kohta.

³⁸ Unionin tuomioistuimen tuomio 18.1.2007, PKK ja KNK v. neuvosto (C-229/05 P, EU:C:2007:32, 37 kohta).

C. Toinen valitusperuste, jonka mukaan toteamuksia rasittaa tosiseikaston paikkansapitämättömyys

52. Valittajat arvioivat, että heidän kanneperusteeseensa, joka koski luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista, valituksenalaisessa tuomiossa annetussa vastauksessa määritetty tosiseikasto on paikkansapitämätön. Heidän mielestään unionin yleinen tuomioistuin antoi ratkaisun siitä, kävivätkö ilmoittautumismaksut ilmi parlamentin laatimasta lomakkeesta, joka asianomaisten oppilaitosten piti täyttää. Se ei sitä vastoin lausunut parlamentin sellaisen vakiintuneen käytännön olemassaolosta, joka olisi herättänyt heissä perustellun luottamuksen.

53. Unionin yleinen tuomioistuin kuitenkin vastasi valituksenalaisen tuomion 44 ja 45 kohdassa valittajien kanneperusteeseen, joka koski luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista. Unionin yleinen tuomioistuin muistutti ensin kolmesta edellytyksestä, joiden on täyttyvä, jotta perusteltuun luottamukseen voidaan vedota, ja totesi tämän jälkeen, että vaikka hallinnon katsottaisiin antaneen täsmällisiä, ehdottomia ja yhtäpitäviä vakuutteluja, tällaiset vakuuttelut eivät voineet luoda valittajissa perusteltua luottamusta, koska ne eivät olleet henkilöstösääntöjen säännösten mukaisia.

54. Unionin yleisen tuomioistuimen vastaus tähän kanneperusteeseen perustuu lisäksi vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön.³⁹

55. Tässä yhteydessä asianomaisille oppilaitoksille lähetetty lomake, jonka osalta unionin yleinen tuomioistuin täsmentää, että sen perusteella ei voitu todeta valittajien maksaneen ilmoittautumismaksuja, mainitaan valituksenalaisen tuomion 46 kohdassa vain vastauksena asianosaisten väitteeseen, jonka mukaan tämän lomakkeen lähettämiseen olisi liittynyt vakuutteluja, jotka synnyttivät heissä perustellun luottamuksen.

56. Toinen valitusperuste on siis ilmeisen perusteeton.

D. Kolmas valitusperuste, joka koskee oikeudellista virhettä valituksen ja kanteen vastaavuutta koskevaan sääntöön liittyvän oikeuskäytännön tulkinnassa

57. Valittajat vetoavat siihen, että jättäessään tutkimatta heidän väitteensä, joka koski oikeusvarmuuden periaatteen rikkomista, sen vuoksi, ettei siihen vedottu valituksessa, unionin yleinen tuomioistuin laiminlöi oikeuskäytännön, joka koskee valituksen ja kanteen vastaavuutta.

58. Valittajien mukaan parlamentti katsoi vasta valitusten hylkäämisestä tehdyissä päätöksissä, että koulutuslisää arvioitiin vuosittain. He siteeraavat oikeuskäytäntöä, jossa vahvistetaan poikkeus valituksen ja kanteen vastaavuutta koskevaan sääntöön: jos valituksen tekijä saa tiedon hänelle vastaisen päätöksen perusteluista valitukseen saamastaan vastauksesta, mikä tahansa peruste, joka esitetään ensimmäisen kerran kannekirjelmässä ja jolla pyritään riitauttamaan valitukseen annetussa vastauksessa esitettyjen perustelujen oikeellisuus, on otettava tutkittavaksi.⁴⁰ Valittajat arvioivat siis, että he voivat perustellusti vedota ensimmäisen kerran kannekirjelmässään siihen, että parlamentin erivapaus arvioida koulutuslisää vuosittain on ristiriidassa oikeusvarmuuden periaatteen kanssa.

59. Parlamentti vastaa tähän, että valitusten hylkäämisestä tehtyihin päätöksiin ei sisälly perusteluja, joilla muutettaisiin tai täydennettäisiin olennaisella tavalla hylkäyspäätöksiin sisältyviä perusteluja.

³⁹ Unionin tuomioistuimen tuomio 6.2.1986, Vlachou v. tilintarkastustuomioistuin (162/84, EU:C:1986:56, 6 kohta), ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 27.3.1990, Chomel v. komissio (T-123/89, EU:T:1990:24, 25–30 kohta) ja virkamiestuomioistuimen tuomio 7.7.2015, Kur v. komissio (F-53/14, EU:F:2015:81, 64 kohta).

⁴⁰ Valittajat viittaavat unionin yleisen tuomioistuimen 21.5.2014 antamaan tuomioon Mocová v. komissio (T-347/12 P, EU:T:2014:268, 44 kohta).

60. Tässä yhteydessä pitää paikkansa, että parlamentti väittää ensi kertaa valittajien hallinnollisiin valituksiin antamassaan vastauksessa, että koulutuslisää arvioidaan vuosittain. Tämä toteamus tukee kuitenkin sen väitettä, jonka mukaan se ei antanut valittajille täsmällisiä ja ehdottomia vakuutuksia koulutuslisän myöntämisestä. Parlamentti vastasi siten luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista koskevaan perusteeseen, jonka valittajat olivat esittäneet hallinnollisessa valituksessaan, ja totesi, että koulutuslisää arvioitiin vuosittain. Tämä perustelu ei ole hylkäyspäätösten peruste, joka parlamentin mukaan ilmeni vasta valituksiin annetusta vastauksesta, vaan se on syy, jonka vuoksi valittajissa ei voinut syntyä perusteltua luottamusta.

61. Tuomio, johon valittajat viittaavat, annettiin lisäksi sellaisissa olosuhteissa, joissa hallinto oli valituksen hylätessään poikennut alkuperäisen päätöksensä perusteluista ja esittänyt muita perusteluja.⁴¹ Tilanne ei ole tällainen käsiteltävässä asiassa. Korvaushakemus hylättiin samoilla perusteluilla alkuperäisissä päätöksissä ja hallinnollisten valitusten hylkäyspäätöksessä: kyseisiä oppilaitoksia ei voida pitää henkilöstösäännöissä tarkoitettuina maksullisina oppilaitoksina eivätkä ne siis täytä edellytyksiä sille, että valittajille voitaisiin myöntää koulutuslisä.

62. Tästä seuraa, että kun unionin yleinen tuomioistuin jätti tutkimatta heidän perustelunsa, jotka liittyivät oikeusvarmuuden periaatteeseen, sillä perusteella, että niitä ei ollut esitetty valituksessa, se ei laiminlyönyt hallinnollisen valituksen ja kanteen välisen vastaavuuden sääntöön liittyvää oikeuskäytäntöä.

63. Kolmas valitusperuste on siten perusteeton.

E. Neljäs valitusperuste, joka koskee perusteluvollisuuden laiminlyöntiä

64. Valittajat väittävät unionin yleisen tuomioistuimen laiminlyöneen perusteluvollisuutensa todetessaan valituksenalaisen tuomion 56 kohdassa, että heidän kolmannen kanneperusteensa ensimmäinen osa, joka koski yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista, oli tehoton.

65. Valittajat vetosivat unionin yleisessä tuomioistuimessa siihen, että unionin toisen toimielimen virkamiehet saivat edelleen korvauksen samoissa oppilaitoksissa opiskelevien lastensa koulutuksesta aiheutuvista kuluista. Valittajat arvioivat, että heitä oli kohdeltu eri tavoin samojen henkilöstösääntöjen perusteella.

66. Unionin yleinen tuomioistuin vastasi tähän väitteeseen kaksi kertaa, joskin lyhyesti. Se muistutti ensin yhdenvertaisen kohtelun periaatteen perustasta ja sisällöstä ja korosti tämän jälkeen valituksenalaisen tuomion 55 kohdassa, että tämä periaate piti mukauttaa laillisuusperiaatteen noudattamisen asettamiin vaatimuksiin. Näin ollen vakiintuneen oikeuskäytännön⁴² mukaan virkamies ei voinut vedota edukseen jonkun muun hyväksi tapahtuneeseen lainvastaisuuteen. Koska unionin yleinen tuomioistuin totesi lisäksi, että sellaisten kulujen korvaaminen, joita valittajille oli aiheutunut, ei ollut henkilöstösääntöjen mukaista, se päätteli tästä, etteivät valittajat voineet vedota tähän lainvastaisuuteen, josta muut virkamiehet hyötyivät.

67. Unionin yleinen tuomioistuin totesi siis, että yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista koskeva väite oli tehoton.

⁴¹ Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 21.5.2014, Mocová v. komissio (T-347/12 P, EU:T:2014:268, 32 kohta).

⁴² Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 4.7.1985, Williams v. tilintarkastustuomioistuin (134/84, EU:C:1985:297, 14 kohta); ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 11.7.2007, Centeno Mediavilla ym. v. komissio (T-58/05, EU:T:2007:218, 155 kohta) ja virkamiestuomioistuimen tuomio 21.1.2014, Van Asbroeck v. parlamentti (F-102/12, EU:F:2014:4, 38 kohta).

68. Ei vaikuta siltä, että unionin yleinen tuomioistuin olisi täten laiminlyönyt perusteluvelvollisuutensa, joka perustuu Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 36 ja 53 artiklaan. Siinä ei edellytetä unionin yleisen tuomioistuimen esittävän sellaista selvitystä, jossa seurattaisiin tyhjentävästi ja kohta kohdalta kaikkia riidan asianosaisten esittämiä päätelmiä. Tuomion perustelujen on oltava sellaisia, että ne, joita asia koskee, saavat niiden avulla selville syyt, joiden vuoksi unionin yleinen tuomioistuin ei ole hyväksynyt niiden väitteitä, ja että unionin tuomioistuimella on käytettävissään riittävät tiedot, jotta se voi harjoittaa laillisuusvalvontaansa.⁴³ Tilanne on tässä tapauksessa tällainen. Unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 55 ja 56 kohdassa esittämät perustelut antavat mahdollisuuden saada selville syyt, joiden vuoksi unionin yleinen tuomioistuin totesi, että vetoaminen yhdenvertaisen kohtelun periaatteeseen oli tehotonta, ja katsoi, ettei ollut tarpeen vastata kaikkiin tämän periaatteen noudattamista koskeviin perusteluihin.

69. Seuraavaksi valittajat väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin ei ottanut kantaa Euroopan unionin perusoikeuskirjan 22 artiklan väitettyyn loukkaamiseen, vaikka siinä asetetaan unionille velvollisuus kunnioittaa kulttuurista, uskonnollista ja kielellistä monimuotoisuutta. Katson, että vaikka valittajat mainitsevatkin tämän määräyksen unionin yleiseen tuomioistuimeen jättämässään kannekirjelmässä hyvän hallinnon periaatteen loukkaamiseen liittyvän kolmannen kanneperusteensa jälkimmäisen osan yhteydessä, tämän maininnan sanamuoto on liian hypoteettinen ja yleinen, jotta heidän voitaisiin katsoa vetoavan sen loukkaamiseen. Unionin yleistä tuomioistuinta ei siis voida arvostella siitä, ettei se ottanut tähän kantaa.

70. Edellä esitetyn perusteella myös neljäs valitusperuste on mielestäni hylättävä perusteettomana ja näin ollen valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

VI. Oikeudenkäyntikulut

71. Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohtaa sovelletaan valituksen käsittelyyn tämän työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla, ja sen mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

72. Koska parlamentti on vaatinut valittajien velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja nämä ovat hävinneet asian, he vastaavat omista kuluistaan, minkä lisäksi heidät on velvoitettava korvaamaan parlamentin oikeudenkäyntikulut.

VI. Ratkaisuehdotus

73. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin ratkaisee asian seuraavasti:

- 1) Valitus hylätään.
- 2) Irit Azoulay, Andrew Boreham, Mirja Bouchard ja Darren Neville vastaavat omista kuluistaan, minkä lisäksi heidät velvoitetaan korvaamaan Euroopan parlamentin oikeudenkäyntikulut.

⁴³ Ks. mm. unionin tuomioistuimen tuomio 20.5.2010, Gogos v. komissio (C-583/08 P, EU:C:2010:287, 30 kohta) ja unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 2.7.2010, Kerstens v. komissio (T-266/08 P, EU:T:2010:273, 73 kohta).